

Forslag

til

Lov om en investeringsfond for Færøerne m. v.

Fremsat den 8. november 1963 af statsministeren.

§ 1. Der oprettes en investeringsfond for Færøerne. Fondens midler tilvejebringes ved statstilskud på 10 mill. kr. i hvert af finansårene 1964-65—1969-70.

§ 2. Fonden ledes af en bestyrelse på fem medlemmer. Disse beskikkes af statsministeren, der ligeledes bestemmer, hvem af medlemmerne der skal være bestyrelsens formand. To af medlemmerne beskikkes efter indstilling fra Færøernes lagting og to efter indstilling fra henholdsvis finansministeren og handelsministeren. Beskikkelsen sker for fire år ad gangen. Udtræder et bestyrelsesmedlem i løbet af funktionsperioden, beskikkes efterfølgeren dog kun for den resterende del af perioden.

Stk. 2. Bestyrelsen er fondens øverste myndighed. Den afgiver efter hvert finansårs udløb en beretning om fondens virksomhed.

Stk. 3. De med administrationen af fonden forbundne udgifter, herunder vederlag til bestyrelsens medlemmer og til medhjælp for denne, afholdes af statskassen.

Stk. 4. Fondens vedtægter godkendes af statsministeren efter indhentet udtalelse fra Færøernes hjemmestyre.

§ 3. Af fondens midler skal i første række kunne ydes lån til investeringer, navnlig i større offentlige anlæg og lignende, som må anses for påkrævede eller ønskelige af hensyn til det færøske erhvervslivs udvikling, og hvortil midler ikke fra anden side kan tilvejebringes i tilstrækkeligt omfang til en rationel og økonomisk forsvarlig gennemførelse af sådanne anlæg m. v.

Statsmin. j. nr. 47-00-02 1963.

Stk. 2. Af indkomne renter og afdrag kan der uafhængigt af bestemmelsen i stk. 1 ydes lån til private erhvervsvirksomheder og sammenslutninger af sådanne samt til sammenslutninger eller organisationer med almennyttige formål til løsning af opgaver, hvortil tilstrækkelige midler ikke fra andre sider har kunnet tilvejebringes, og som må anses at kunne tjene til fremme af det færøske erhvervsliv som helhed.

§ 4. Lånene ydes på sådanne vilkår og mod sådan sikkerhed, som fastsættes af fondens bestyrelse, hvorved kan henses til formålet med lånets optagelse. Hvor særlige omstændigheder ikke gør sig gældende, skal lån ydes på lignende rente- og afdragsvilkår, som på tidspunktet for lånets ydelse er gældende for lån ydede af offentlige penge- og kreditinstitutter til tilsvarende formål.

Stk. 2. Fondens bestyrelse er berettiget til fra vedkommende statsmyndighed eller -institution at indhente en teknisk-økonomisk bedømmelse af projekter, til hvis gennemførelse lån ønskes optaget efter § 3, stk. 1, og kan gøre ydelsen af lånet betinget af, at projektet godkendes ved denne bedømmelse.

Stk. 3. Fondens bestyrelse skal, forinden der træffes afgørelse om, hvorvidt lån kan ydes, indhente en udtalelse fra det i § 6 omhandlede udvalg.

§ 5. De dokumenter, der i forbindelse med fondens lånevirksomhed udstedes til eller af fonden, er fritaget for stempelafgift og afgift ved tinglysning eller registrering.

Stk. 2. Attester og udskrifter fra offent-

lige myndigheder til brug ved registrering og tinglysning af de i stk. 1 nævnte dokumenter meddeles stempelfrit og uden betaling.

Stk. 3. Spørgsmålet om omfanget af afgiftsfritagelserne afgøres endeligt af vedkommende øverste administrative myndighed.

§ 6. Der nedsættes et rådgivende udvalg på seks medlemmer, der beskikkes af statsministeren, som ligeledes bestemmer, hvem af medlemmerne der skal være udvalgets formand. Fire af medlemmerne beskikkes efter indstilling fra henholdsvis finansministeren, handelsministeren, fiskeriministerens og Danmarks Nationalbank, medens et medlem beskikkes efter indstilling fra det rets- og statsvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet og det økonomiske og juridiske fakultet ved Århus universitet i forening. Beskikkelserne sker for fire år ad gangen. Udtræder et medlem i løbet af funktionsperioden, beskikkes efterfølgeren dog kun for den resterende del af perioden.

Stk. 2. De med udvalgets virksomhed forbundne udgifter, herunder vederlag m. v.

til medlemmerne og til medhjælp for udvalget afholdes af statskassen.

§ 7. Det påhviler udvalget at holde sig løbende underrettet om den økonomiske udvikling på Færøerne og, når anledning gives dertil, at afgive indberetning til statsministeren herom. Udvalget skal endvidere afgive udtalelse i sager, som forelægges det af en statsmyndighed eller af bestyrelsen for investeringsfonden for Færøerne.

Stk. 2. Det påhviler samtlige statsmyndigheder at holde udvalget underrettet om alle foranstaltninger af betydning for de økonomiske forhold på Færøerne, herunder igangværende eller planlagt investeringsvirksomhed.

Stk. 3. Forinden bevilling søges til gennemførelse af de i stk. 2 omhandlede foranstaltninger, skal der indhentes en udtalelse fra udvalget. Sådan udtalelse skal indhentes, selv om udgifterne kun delvis afholdes af staten, og uanset om statens støtte ydes i form af lån eller garanti.

Stk. 4. Nærmere regler for udvalgets virksomhed fastsættes af statsministeren.

Bemærkninger til lovforslaget.

Som følge af de alvorlige økonomiske vanskeligheder på Færøerne i årene 1950-52 og den efterfølgende kapitalknaphed var den økonomiske aktivitet i 1950'erne præget af manglende stabilitet og betydelig arbejdsløshed.

Med henblik på i første række at skabe det økonomiske grundlag for de nødvendige investeringer i fiskerierhvervet oprettedes ved lov nr. 60 af 12. marts 1955 Færøernes Realkreditinstitut, hvis midler tilvejebringes ved salg af statsgaranterede obligationer i Danmark og på Færøerne. Sammen med fiskeribanklån og tilskudslån fra den færøske landskasse har dette institut dækket fiskerflådens kapitalbehov på stort set tilfredsstillende vis; alene i finansårene 1960-61 og 1961-62 er der i alt investeret 62,7 mill. kr. i 29 nye fiskerskibe. Også for så vidt angår andre produktive investeringsformål hviler finansieringen i det væsentlige på et tilfredsstillende grundlag, idet såvel egnsudviklingsloven som loven om lån og garantier til visse erhvervsvirksomheder er sat i kraft på Færøerne.

Færøerne har, navnlig som følge af øernes ensidige erhvervsstruktur og de vanskelige afsætningsforhold for fisk, kun i ringe grad fået del i den økonomiske fremgang, som i de senere år har præget Danmark og andre vestlige lande, og det har — uanset de nævnte støtteforanstaltninger — ikke været muligt i så stort omfang som ønskeligt at udvikle erhvervslivet, i særdeleshed for så vidt angår oprettelse og udvidelse af virksomheder til forædling af fisk. Det bemærkes i denne forbindelse, at produktionen af den hidtil eneste bearbejdede eksportartikel af betydning, klipfisk, i de senere år er gået væsentligt ned.

En hovedårsag til den svigtende industrialisering må søges i den særdeles ringe udvikling på kommunikationernes område, og en hurtig udbygning af vejanlæg, havneanlæg, telefonnettet og hele det interne trafikvæsen i øvrigt, herunder kystfarten, er sammen med en betydelig forøgelse af elektricitetsværkernes kapacitet en nødvendig forudsætning for en udvikling og differentiering af det færøske

erhvervsliv. Dette er understreget af repræsentanter for egnsudviklingsrådet, der i efteråret 1961 har aflagt besøg på Færøerne.

Som bistand til det færøske hjemmestyre til dækning af landskassens andel i anlægsudgifter til veje og havne og i øvrigt også til fremme af anskaffelser af fiskerfartøjer blev der ved lov nr. 174 af 5. juni 1959 givet hjemmel til at meddele statsgaranti op til 4 mill. kr. årlig i finansårene 1959-60—1963-64 for lån, der optages af det færøske hjemmestyre, og denne støtte har bidraget væsentligt til realiseringen af vigtige afsnit indenfor de nævnte investeringsopgaver.

Med henblik på en fortsættelse af de investeringer, som må anses for uomgængelig nødvendige for en udbygning af det færøske erhvervsliv, blev det i efteråret 1961 under drøftelser mellem Færøernes landsstyre og rigsmyndighederne aftalt, at der skulle foretages en undersøgelse af Færøernes investeringsbehov i de nærmeste år, og at der skulle søges skabt et organ, som kunne følge den økonomiske udvikling på Færøerne og varetage den nødvendige økonomiske planlægning. I den over undersøgelsen udarbejdede rapport af 17. april 1962 er det samlede investeringsbehov på Færøerne i finansårene 1962-63—1966-67 opgjort til ca. 420 mill. kr., fordelt med 218 mill. kr. på private og 202 mill. kr. på offentlige investeringer.

Finansieringsbyrden vedrørende de offentlige investeringer vil efter de hidtil gældende regler i store træk fordele sig således: statskassen 61,3 mill. kr. (navnlig bygning af hospitaler, statsseminarium og folkeskoler og anlæg af havne), den færøske landskasse 81 mill. kr., fælleskommunale investeringer i elektricitetsværker 38,5 mill. kr. og de færøske kommuner 21,2 mill. kr. (havne, veje, skoler etc.).

For den færøske landskasses vedkommende må knap halvdelen af de omhandlede beløb forventes dækket over lagtingsfinanslovbevillinger og resten ved optagelse af lån. De færøske kommuner vil stort set kunne dække deres behov ad sædvanlige kanaler, f. eks. ved optagelse af lån i Kreditforeningen af kommuner i Danmark, medens de fælleskommunale el-selskaber i vidt omfang vil være henvist til anden lånoptagelse hernede.

Inden for den private sektor fordeler finansieringsbyrden sig således: den færøske landskasse 13,1 mill. kr. (tilskuds lån til skibe m. v.), fiskeribanken og realkreditinstituttet henholdsvis 13,1 og 33,9 mill. kr. (lån til fiskerfartøjer), andre lån og egenkapital 158,2 mill. kr. (boliger og erhvervsbyggeri). For så vidt angår disse investeringer må det forventes, at erhvervsvirksomhederne i første omgang

vil kunne tilvejebringe den fornødne kapital på Færøerne eller gennem lånoptagelse i den øvrige del af riget, tildels med støtte i henhold til egnsudviklingsloven samt gennem fiskeribanken og realkreditinstituttet.

Med hensyn til investeringerne inden for den offentlige sektor vil de allerede foreliggende finansieringsmuligheder for landskassen og el-selskaberne langt fra være tilstrækkelige, såfremt blot de mest påkrævede anlæg, hvoraf en betydelig del, bl. a. vejanlæg og el-forsyningen, er overtaget som færøsk særanliggende, skal kunne gennemføres inden for en overskuelig fremtid.

Det må imidlertid være en almindelig samfundsinteresse, at der snarest tilvejebringes grundlag for en særdeles påkrævet udvikling og differentiering af det færøske erhvervsliv, og med henblik herpå foreslås oprettet en selvstændig investeringsfond på 60 mill. kr., tilvejebragt over seks år ved bevilninger på de årlige finanslove. Fonden skulle i første række yde lån til investeringer i sådanne offentlige anlæg, der udgør det nødvendige grundlag for en fortsat økonomisk udvikling, og i anden række tillige lån, der direkte kan bidrage til erhvervslivets udbygning.

Lovforslaget har i overensstemmelse med § 7 i lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre været forelagt hjemmestyret til betænkning.

Bemærkninger til de enkelte paragraffer.

Til § 1.

Som det fremgår af det ovenfor anførte, udgør landskassens og el-selskabernes samlede kapitalbehov til gennemførelse af de i rapporten omhandlede offentlige investeringsopgaver i perioden 1962-63—1966-67 i alt ca. 120 mill. kr. Heraf må i alt ca. 78 mill. kr. tilvejebringes gennem lån. Da en del af dette lånebehov vil kunne dækkes i medfør af den ovenfor omhandlede garantilov, der udløber den 31. marts 1964, og det formentlig vil være muligt at optage nogle mindre lån på Færøerne, skønnes det rimeligt at fastsætte investeringsfondens størrelse til 60 mill. kr.

Landskassens lånebehov i finansårene 1962-63 og 1963-64 er opgjort til godt 9 mill. kr., som stort set vil kunne dækkes inden for garantilovens rammer. Under hensyn hertil og til usikkerheden vedrørende tidspunktet for iværksættelse af de forskellige bygge- og anlægsarbejder har man anset det for forsvarligt at udskyde påbegyndelsen af fondens virksomhed til finansåret 1964-65.

De investeringsopgaver, hvortil staten allerede i

henhold til gældende regler er forpligtet til at bidrage, i første række bygning af hospitaler, statsseminarium samt folkeskoler, holdes uden for fondens virkefelt.

Til § 2.

Af flere grunde må det anses for ønskeligt, at støtten gennemføres i form af oprettelse af en investeringsfond; man skal navnlig pege på, at det vil være vanskeligt at opføre lånebehovet inden for de enkelte finansår.

I fondens vedtægter vil blive optaget bestemmelser om nærmere retningslinier for udlån, herunder regler om bestyrelsesmedlemmernes kompetence i forbindelse med afgivelse af lånetilsagn, ligesom der vil blive givet regler om regnskab og revision, om medhjælp for bestyrelsen samt om forholdene ved fondens eventuelle ophør.

Til § 3.

Det må anses for hensigtsmæssigt, at fondens midler først og fremmest anvendes til støtte af den udbygning af kommunikationsforhold og energiforsyning, uden hvilken en udvikling og industrialisering af det færøske erhvervsliv ikke er mulig, men man har dog ment det rigtigst ikke på længere sigt at binde fonden til udelukkende at støtte sådanne formål.

Der er uden for de større bygder en vis arbejdsløshed, og den fornødne arbejdskraft til vejbygning m. m. må derfor påregnes at være til stede.

Til § 4.

Det færøske landsstyre har hidtil hovedsagelig været henvist til at søge sit lånebehov dækket på det almindelige kapitalmarked. Landskassens lån i henhold til forannævnte garantilov af 1959 er så-

ledes optaget til markedsrente, d. v. s. over 7 pct. p. a., og med en løbetid på 10 år. Disse lån i forbindelse med andre lån belaster imidlertid den færøske landskasse med meget betydelige rente- og afdragsforpligtelser. Sådanne byrder kan gøre det vanskeligt for landskassen at gennemføre nye investeringer, og man må derfor anse det for ønskeligt, at fondens bestyrelse får mulighed for i særlige tilfælde at fastsætte lempelige lånevilkår.

Til § 5.

For at billiggøre låneoptagelsen mest muligt har man ønsket at give stempelfrihed og fritagelse for registrerings- og tinglysningsafgifter i forbindelse hermed. Denne fritagelse gælder såvel på Færøerne som i den øvrige del af riget. Det bemærkes dog, at der for tiden ikke findes nogen stempelafgift på Færøerne.

Til §§ 6 og 7.

Det vil være en forudsætning for en forsvarlig og rationel gennemførelse af de planlagte investeringer — såvel offentlige som private —, at disse søges koordineret, og at hele anlægsvirksomheden såvel som den almindelige økonomiske udvikling søges fulgt til stadighed.

For rigsmyndighedernes vedkommende tænkes dette sikret gennem nedsættelse af det i § 6 foreslåede rådgivende udvalg, for hvilket bl. a. ethvert spørgsmål om statsbevillinger eller støtte i form af lån eller garantier til anlæg på Færøerne skal forelægges, herunder også spørgsmål om ydelse af lån fra den færøske investeringsfond. Udvalget skal i det hele taget tjene som rådgivende organ for regeringen i økonomiske spørgsmål vedrørende Færøerne. Et tilsvarende udvalg er nedsat af Færøernes landsstyre i henhold til lagtingslov nr. 42 af 30. maj 1963.